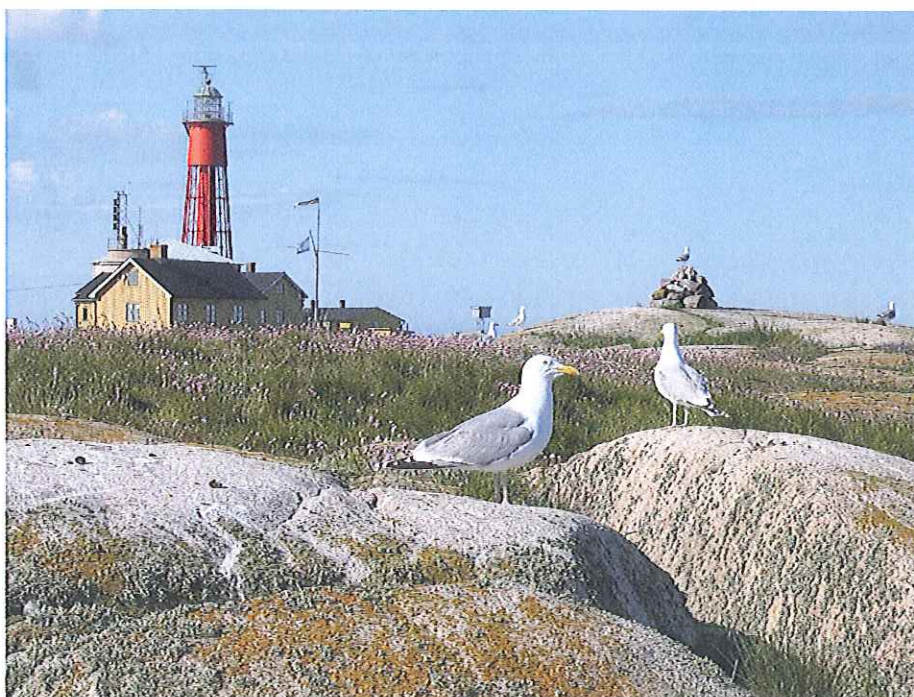
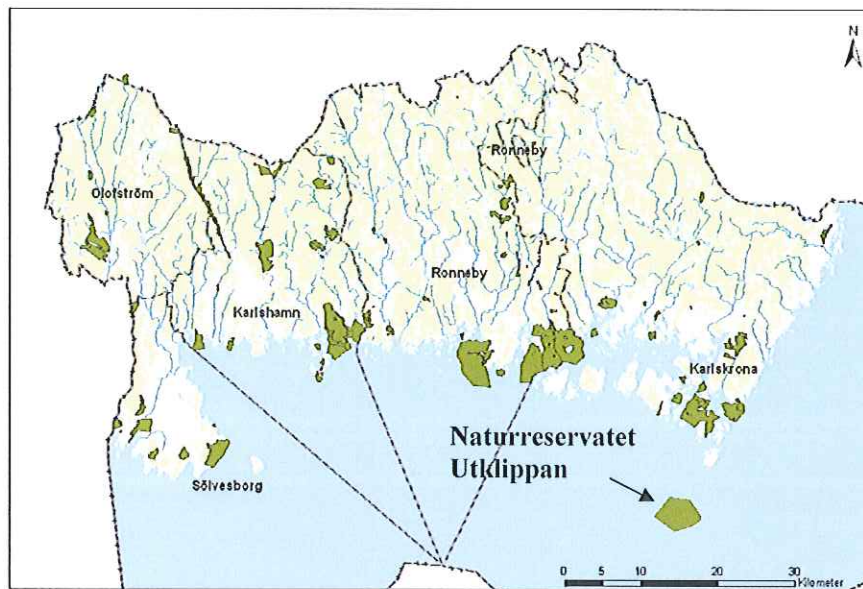

Skötselplan för naturreservatet

Utklippan

Karlskrona kommun

Planförfattare: Lars-Göran Olsén

Beställningsadress: www.lansstyrelsen.se/blekinge

Copyright: Länsstyrelsen i Blekinge län

Omslagsbild: *Fyren på Utklippan.*

Foto: *Cecilia Serrby, 2006-06-08*

Innehållsförteckning

1 SYFTET MED NATURRESERVATET	4
2 BESKRIVNING AV OMRÅDET.....	4
2.1 ADMINISTRATIVA DATA	4
2.2 HISTORISK OCH NUVARANDE MARKANVÄNDNING	6
2.3 OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN	10
2.3.1 Geovetenskapliga bevarandevärden	10
2.3.2 Biologiska bevarandevärden.....	10
2.3.3 Kulturrehistoriska bevarandevärden.....	10
2.3.4 Intressen för friluftslivet.....	10
3 REFERENSER	11
4 PLANERAD MARKANVÄNDNING OCH SKÖTSEL	12
4.1 GENERELLA RIKTLINJER	12
4.2 INDELNING I SKÖTSELOMRÅDEN	12
5 MÅL OCH ÅTGÄRDER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN.....	12
5.1 SKÖTSELOMRÅDE 1. LANDOMRÅDEN DÄR SKÖTSEL SKER AV BUSK- OCH TRÄDSKIKTET.	12
5.1.1 Delområde 1a-b	12
5.2 SKÖTSELOMRÅDE 2. LANDOMRÅDEN MED FRI UTVECKLING – DEGERHUVUDET OCH SMÅSKÄR.....	13
5.3 SKÖTSELOMRÅDE 3. BYGGNADER OCH TOMTMARK	14
5.4 SKÖTSELOMRÅDE 4. VATTENOMRÅDEN	14
6 FRILUFTSLIV OCH TURISM	15
6.1 BESKRIVNING	15
6.2 ÖVERGRIPANDE MÅL	15
6.3 ANLÄGGNINGAR FÖR FRILUFTSLIVET	16
7 UTMÄRKNING AV RESERVATSGRÄNS	16
8 BRÄNDER OCH BRANDBEKÄMPNING	16
9 JAKT /JAKT OCH FISKE	16
10 TILLSYN, DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	17
10.1 TILLSYN ÖVER FÖRESKRIFTER	17
10.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	17
10.3 DOKUMENTATION AV SKÖTSELÅTGÄRDER.....	17
11 KOSTNADER OCH FINANSIERING	17
12 SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE.....	17
SKÖTSELÅTGÄRDER	17

BILAGA

- Bilaga 1: Reservatets gränser
- Bilaga 2: Skötselområden
- Bilaga 3: Naturtyper i Natura 2000
- Bilaga 4: Fornlämningskarta

1 Syftet med naturreservatet

Enligt beslutet 1988-03-07 var syftet att ”skydda ett område med stora naturvetenskapliga värden, att tillgodose möjligheterna till biologisk forskning samt att trygga tillgången till en gästhamn av såväl nationell som internationell betydelse”. Syftet grundade sig på öarnas zoologiska, geologiska, ekologiska, marinbiologiska och botaniska värden samt betydelse för friluftslivet.

Nytt syfte med reservatet är att:

1. Bevara biologisk mångfald främst i form av groddjur, fågel samt marin flora och fauna.
2. Skydda värdefulla naturmiljöer med geologiska formationer som uppkommit genom djupvittring.
3. Skydda livsmiljöer för skyddsvärda arter som grönfläckig padda, strandpadda, flyttande och häckande fågel, samt i ett naturligt marint ekosystem på hårdbottnar och mellanliggande mjukbottnar.
4. Tillgodose behov av områden för friluftslivet i form av en skyddad hamn.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Utklippan
Objektnummer	10-02-058
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2011-02-08
Natura 2000 beteckning	SE 0410040
Totalareal (ha)	1 717 ha
Landareal (ha)	13 ha
Vattenareal (ha)	1 704 ha
Natura 2000 areal	117,7 ha
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen
Kommun	Karlskrona
Lägesbeskrivning	Den sydöstligaste ögruppen i Karlskrona skärgården belägen 8 km SSV Utlängan
Sakägare	Statens Fastighetsverk, Sjöfartsverket, Svenska kryssarklubben, Karlskrona Ornitologiska klubb
Fastigheter	Utklippan 1:1
Servitut	Sjöfartsverket innehar Utklippans fyr och tillhörande anläggningar inkl. fästningsverk, detektorbod, signalkanon, antennmast och balaisnät. Marinbasen i Karlskrona
Samfälligheter	-
Nyttjanderätter /Hyresavtal	Karlskrona ornitologiska klubb, Svenska kryssarklubben

Naturtyper	
Natura 2000	<i>Skär och små öar i Östersjön</i> (1620) 103 ha varav 92 ha är vattenområde.
Övriga	Blås- och sågtångsbälten, fanerogamäng med ålgräs och hårsärv.
Prioriterade bevarandevärden:	
Markslag	Hällmarker, hällkar, buskmarker, rev och andra hårdbottnar samt mjukbottnar.
Naturtyper	Rev, <i>Skär och små öar i Östersjön</i> , blås- och sågtångsbälten, fanerogamäng med ålgräs och hårsärv.
Strukturer	Hällkar, rev med blås- och sågtångsbälten samt fanerogamäng.
Funktioner	Rastplats för flyttande fågel - flyttfågel-forskning i form av ringmärkning, övervint-ringsplatser för groddjur.
Arter Rödlistade arter	<u>Groddjur</u> : grönfläckig padda (CR), strandpadda (VU), långbensgroda (VU). <u>Fåglar</u> : alfågel (EN), ejder (NT), gråtrut (NT), svärta (NT), salskrake (NT), silltrut (NT), tobisgrissla (NT). <u>Fisk</u> : ål (CR), torsk (EN), tånglake (NT), <u>Säl</u> : knobbsäl (VU).
Arter enligt EU:s Habitatdirektiv: Annex 2 Bilaga 4	Gråsäl, knobbsäl Grönfläckig padda, strandpadda, långbensgroda.
Arter enligt EU:s Fågeldirektiv:	Silvertärna, stenfalk, törnskata (LC), vitkindad gås, blåhake
Övriga ovanliga arter och signalarter	Tordmule (LC), tandpuppsnäcka (LC) samt skalbaggar <i>Rhyzobius litura</i> och <i>Licinus depressus</i>
	Rödlistekategorier: CR= akut hotad, EN = starkt hotad, VU = sårbar, NT = missgynnad, LC = livskraftig (Rödlistade arter i Sverige 2010).
Kulturmiljöer	Befäst fyrbyggnad med fyrvaktarsamhälle, tomtningar, båtlänningar och begravningsplats.
Friluftsliv	• Naturlighet • Kulturhistoria • Besöksobjekt • Landskapsbild
Övrigt	Forskning om flyttande fåglar samt ringmärkning. Groddjursforskning.

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Topografi, berggrund och jordarter

Reservatet utgörs av Utklipporna, som är den sydöstligaste ögruppen i Torhamns skärgård och i Sverige. I reservatet ingår huvudöarna Norraskär och Södraskär, den mindre ön Degerhuvudet, angränsande skär samt ett större vattenområde med grundområdena Rosenklintsgrundet, Holmebådan, Norra och Västra kullen. Berggrunden består av granit. Genom inlandsisens rörelser har olika typer av riktningselement såsom isräfflor, parabelriss och månär bildats på rundhällarna. Håligheter längs sprickor har troligen bildats genom kemisk djupvittring i ett varmare klimat för länge sedan. Stora delar av öarna består av kala berghällar. På Norraskär, liksom på Degerhuvudet, finns ett klapperstensfält. Där det finns jord är den sandig till grusig. I fyrträdgården på Södraskär finns lite bättre jord och där finns också den ena av de tre färskvattenbrunnarna på ön. På Norraskär finns en liten källa.

Norra delen av Södraskär. Ytformer i berggrunden som troligen bildats genom kemisk djupvittring av berggrunden längs sprickor. 2009-08-19

Foto: Lars-Göran Olsén

Markhistoria

På öarna finns tomtningar som visar att de har varit bebodda i äldre tider. På de tidigaste kända skisserna finns anteckningar om stångmärken för sjöfarten. De tidigaste officiella anteckningarna om en fyranordning är från 1696. År 1789 byggdes en vippfyr på Utklippan som tändes vid behov av lotsarna på Hästholmen. Under Napoleonkriget uppfördes två 2,5 m höga torn med kolgrytor för att säkra transporterna av svenska trupper. Orsaken till att man byggde två torn var att man inte skulle förväxla Utklippan med Ölands södra udde där det fanns en enkel fyr. Den nuvarande fyrbyggnaden uppfördes 1839-44 med signaltorn och försvarsbyggnad vilket gör Utklippans fyr unik. I försvarsbyggnaden förlades 20 man och där fanns 4 kanoner. 1870

revs det ursprungliga fyrtornet och ersattes av den nuvarande 31 m höga Heidenstamfyren. Ljudsignaler vid dimma användes från 1850, med hjälp av en malmklocka. Den ersattes av de två signalkanonerna från 1895 varav en fortfarande står kvar på Södraskär. 1859 byggde flottan en optisk telegraflinje, Utklippan – Utlängan – Hästholmen – Kungsholms fort, som var i drift fram till 1866. För att sköta fyren byggdes bostäder för fyrmästare och tre fyrvaktare med familjer. Till sin försörjning hade man en köksträdgård, kor, får, grisar, höns, ankor och gäss.

Utsikt mot norr från fyren med fyrvaktarbostäderna, ytterhamnen och den sprängda hamnen på Norraskär. 2006-06-06 Foto: Cecilia Serrby

Den sprängda hamnen på Norraskär byggdes som nödhjälpsarbete 1937-1942 för att fungera som nödhamn för fiskare. 1972 automatiserades fyren och fyrpersonalen fick flytta iland.

Översiktlig vegetationsbeskrivning

Utklipporna har endast ett fåtal träd av knäckepl, hagtorn och lågvuxen apel. Träden är präglade av vindarna och några växer i skydd av stenblock eller i bergssprickor. På Norraskär finns buskage av slån som hade brett ut sig så att röjningar behövde göras hösten 2009. Markerna gödslas av fågelspillning vilket påverkar vegetationen. Bland typiska växter märks kupandmat (i hällkar), fackelblomster, vitblära, styvmorsviol, nässelsnärja, bitterkrassing, sodaört, strandkål och nordtrampört. Den sistnämnda har sin enda kända förekomst i Blekinge på Utklippan. På hårbottenarna runt Utklipporna finns vidsträckta blås- och sågtångsbälten från ytan och ner till 2,8 – 7,0m djup. Blås- och sågtångsbältena är av mycket stor betydelse för det marina djurlivet.

Karlskrona Ornitologiska Klubb skickade i maj och september 2008 skrivelser till Länsstyrelsen och påpekade att på Norraskär hade buskagen av slån och hagtorn ökat sin utbredning fyra-fem gånger jämfört med när reservatet bildades 1988. På Södraskär höll fyrträdgården på att växa igen på grund av en ökad utbredning av videsnår som etablerats på ön i sen tid. Syrén och nyponros har ökat i torrängarna, och vresrosorna väster om fyren täckte 2008 en tre gånger så stor yta som 20 år tidigare. Våren 2009 beslutade länsstyrelsen att man skulle ändra i skötselplanen för att kunna göra röjningar i buskskiktet på öarna samt att ett lätt bete av får ska kunna ske på Norraskär efter den 1:a augusti. På hösten 2009 restaurerades buskskiktet till en liknande utbredning som när reservatet bildades

Djurliv

Utklipporna är genom sitt läge längst i sydost viktig lokal för flyttande fåglar dels som ledmärke innan passagen över Östersjön och dels som rastlokal. Tångbälten och musselbankar är viktiga miljöer för födosökande sjöfåglar, och i buskmarkerna och strandvallarna hittar andra fåglar föda. Ringmärkning av fåglar har pågått sedan 1964. Buskarna är viktiga miljöer för den tidigare rödlistade tandpuppsnäcken som i Blekinge bara är känd från Utklippan (Norraskär) och Hanö.

Öarna är också en mycket viktig lokal för groddjuren grönfläckig padda, strandpadda, vanlig padda, långbensgroda och mindre vattensalamander. Den första kända noterade uppgiften om groddjuren på Utklipporna är Alma Falks beskrivning från 1926, *"Ur vattensamlingarna stiger grodornas entonigt ihållande men på ett sällsamt sätt fascinerande kärlekssång."* Under 1980-talet minskade antalet grönfläckiga paddor och vad man vet så dog den sista hannen ca 1987-1988. Kvar fanns då endast ett mindre antal äldre honor. 1994 gjordes utplanteringar av 10 vuxna hanar och 100 unga djur som hämtats från Limhamns kalkbrott. Därefter har populationen ökat kraftigt och uppskattades 2009 till 750 vuxna individer. Det är därmed den individrikaste och viktigaste populationen av arten i landet. Hur stor en stabil populationsstorlek på Utklipporna är för grönfläckig padda är dock inte fastställt, eller om en genetisk variation kan bibehållas utan genutbyte i frånvaro av närliggande lokaler i Karlskronskärgården. Grönfläckig padda har även setts i havet vid Utklipporna. Fiskare har fått grönfläckiga paddor i nät i vattenområdet norr om öarna. Från Danmark finns flera observationer av simmande grönfläckiga paddor. Den 24 maj 1980 hittades en grönfläckig padda på 6 m djup vid Gudhjem på Bornholm. På ena bakbenet satt en ca 1 cm stor blåmussla vilket tyder på att den vistats en tid i vattnet. Vilken betydelse vattenområdet runt Utklipporna har för grönfläckig padda är inte utrett.

Runt öarna och i lågt liggande hållkar förekommer tånglake, som är rödlistad som sårbar (VU). Degerhuvudet är ett populärt skär för vilande gråsälar och knubbsälar. På Degerhuvudet förekommer dessutom vissa år häckning av den tidigare rödlistade tordmulen.

Marina områden

I den marina delen av reservatet ingår grundområdena Rosenklintsgrunden, Holmebådan och Kullen samt mellanliggande områden. Hårdbottnar är vanliga men även sand och grus täcker stora ytor. Blås- och sågtång dominerar ner till 2,8 – 7,0 m djup. På 1/3 av de inventerade områdena dominerar rödalger som ullsläke, fjäderslick, gaffeltång (kräkel) och rödplysch. Sydöst om Södraskär finns en ålgräsäng. Blåmusslor täcker stora områden på västra sidan av Norraskär, sydöst om Södraskär och på södra sidan av grundområdet vid Degerhuvudet. Blåmusslor täcker även stora områden i de marina delar som ingår i utvidgningen av naturreservatet.

Blåstångbälte. 2009-089-19

Foto: Ingegerd Erlandsson

Inventeringen av fisk 2009 gav ett dåligt resultat, troligen på grund av närheten till de många gråsälarna. Den vanligaste fiskarten som observerades vid dykningarna var sjustrålig smörbult som förekom i stora stim. Andra fiskar som hittades under inventeringarna var torsk, sill, oxsimpa och kusttobis.

Nuvarande mark- och vattenanvändning

Efter att fyren automatiserades 1972 finns ingen bofast befolkning på öarna. Fästningsverk med fyren och fyrvaktarsamhället är statligt byggnadsminne. Utklipporna med omgivande vatten blev naturreservat 1988. Karlskrona Ornitologiska klubb har lokaler för ringmärkning och ringmärkningspersonal i en av byggnaderna. Svenska Kryssarklubben driver ett vandrarhem och kafé på Södraskär och är hamnvärd för gästhamnen på Norraskär.

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Geovetenskapliga bevarandevärden

På norra delen av Södraskär finns håligheter längs sprickor som troligen har bildats genom kemisk djupvittring i ett varmare klimat för länge sedan.

På Norraskär och Degerhuvudet finns klapperstensfält.

2.3.2 Biologiska bevarandevärden

Öarnas buskmarker är viktiga för häckande fåglar, och som rastplats för sträckande fågel. På Norraskär finns en population av tandpuppsnäcka som lever i strandnära buskage. Några av hållkaren är viktiga för groddjuren som fortplantar sig där. Tångbälten och marina kärlväxter bildar viktiga strukturer där många djurarter kan leva. Blåmusselbankar utgör en viktig födokälla för dykänder.

Vetenskapliga naturvärden består av att:

- Karlskrona Ornitologiska klubb har utfört regelbundna och systematiska studier av flyttfågelsträcket sedan 1964.
- Studier av groddjuren har pågått sedan 1979 (Gunnar Strömberg m fl).

Inventeringar av det marina området utfördes 2007-2009 för att ge underlag för en utvidgning av det befintliga naturreservatet samt för ge området status som ett marint naturreservat.

Enda förekommande livsmiljö inom Natura 2000 i det befintliga naturreservatet är enligt länsstyrelsens basinventering *Skär och små öar i Östersjön*.

2.3.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

- Den befästa fyren med tillhörande bostäder för personalen. Signalkanonen på Lagehall är från 1896. Fyren är statligt byggnadsminne sedan 1935. Enligt regeringsbeslut utvidgades byggnadsminnet 1994-01-27 till att även omfatta fyrvaktarsamhällets byggnader och militärbaracken.
- Fasta fornlämningar i form av tomtningar och båtlänningar på Södraskär och Norraskär. lämningar efter ett fiskeläger och begravningsplats på Södraskär samt vrak.
- Den sprängda hamnen på Norraskär som byggdes med hjälp av Arbetskommissionen för att fungera som nödhamn åt fiskarna.

2.3.4 Intressen för friluftslivet

Utklippan har ett stort värde för det båtburna friluftslivet. För att komma till öarna får man åka med egen båt, åka med organiserade turer när sådana finns eller betala någon som kan köra en fram och tillbaka. På Norraskär finns en väl skyddad hamn med inlopp från väster och öster. I anslutning till hamnen finns tre små servicebyggnader med färskvatten, bastu, torrdass, miljöstation och soptunnor. Kryssarklubbens driver ett vandrarhem och ett litet café på Södraskär, i de gamla fyrvaktarebostäderna. Många besökare övernattar dock på egen båt i gästhamnen.

Karlskrona ornitologiska förening har lokaler för ringmärkning, samt för övernattning av ringmärkare och andra fågelskådare, i fyrvaktarbostället.

Förutom fågelstudier finns en god möjlighet att få se grönfläckig padda och med lite tur även stinkpadda och långbensgroda på Utklipporna. På Degerhuvudet och andra småskär ligger ofta gråsäl och knobbsäl väl synliga.

3 Referenser

Litteratur

- Falk, Alma. 1926. Yttersta utposten. I *Blekinge bygder* sid 22-30. Blekinge Hembygdsförenings årsbok 1926.
- Nilsson, J. 2010. Marin inventering vid Utklippans naturreservat i Blekinge, oktober 2009. Rapport 2010:08. Länsstyrelsen i Blekinge län.
- Widgren, Åke. Floran på Utklippan. Blekinges Natur Årsbok 1999.
- Wiren, M. 2009. Utklippan Grönfläckig padda (*bufo viridis variabilis*) 2007 – 2009. Populationen, konditionen och habitatet. Rapport 2010:05. Länsstyrelsen i Blekinge län.

Kartor

Riksantikvarieämbetet, utskriftskarta från

<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/printmap.html>

4 Planerad markanvändning och skötsel

4.1 Generella riktlinjer

Vid skötselåtgärder ska värdefulla element för faunan och florans sparas såsom äldre buskar.

Alla skötselåtgärder inom naturreservatet, ska utföras vid sådan tid och på sådant sätt att störning på häckande och sträckande fågel minimeras.

Kulturarhistoriska lämningar och kulturmiljöer ska bevaras och åskådliggöras. Detta sker praktiskt genom att de hålls fria från uppväxande sly och buskar.

4.2 Indelning i skötselområden

Naturreservatet har delats in i 4 skötselområden som i sin tur delas in i delområden med liknande skötsel. Avgränsningen av skötselområdena framgår av bifogad skötselplanekarta/kartor, se bilaga 2.

Skötselområde 1. Landområden där skötsel sker av busk- och trädskiktet.

Skötselområde 2. Landområden med fri utveckling – Degerhuvudet och småskären.

Skötselområde 3. Mark runt byggnaderna.

Skötselområde 4. Vattenområden

5 Mål och åtgärder för skötselområden

5.1 Skötselområde 1. Landområden där skötsel sker av busk- och trädskiktet.

Areal: 8,3 ha, varav

delområde 1a: 3,6 ha. *Södraskär*

delområde 1b: 4,7 ha. *Norraskär*

5.1.1 Delområde 1a-b

Beskrivning

Delområde 1a: Södraskär

Södraskär är en låg klippö med befestad fyr och bevarat fyrsamhälle. De mer naturliga delarna ingår i skötselområdet medan de av fyrsamhället påverkade ytorna runt husen och ner mot hamnen bildar ett eget skötselområde (se skötselområde 3a och b). Ön består av hållmarker, blockiga områden och torrängar och några små fuktiga stråk. I sydöstra delen av ön är marken sandig. I den sydvästra hållmarken finns några hållkar som är viktiga lekplatser för grönfläckig padda och strandpadda. I den blockiga stranden på västra sidan växer strandkål. På Södraskär finns fasta fornlämningar i form av lämningar av ett fiskeläger med tomtningar, båtlämnings- och begravningsplats.

Delområde 1b: Norraskär

Norraskär är en låg klippö med öppna torrängar samt spridda buskage av slån och hagtorn. I skötselområdet ingår ett litet skär i den yttre hamnbassängen (Hamnskär) medan den rektangulära hamnen och dess närmaste omgivningar utgör ett eget skötselområde (se skötselområde 3c). På öns krön och på östra sidan finns mindre klapperstensfält. På klipporna finns hållkar där groddjuren kan fortplanta sig. Buskarna är viktiga skydd för rastande och häckande fåglar och för tandpuppsnäcken som i Blekinge bara finns här och på Hanö. På Norraskär finns fasta fornlämningar i form av tomtningar och två båtlämningar. På västra sidan av ön, skyddad från havet av en klippa, står de tjocka stenväggarna av ett litet hus.

Bevarandemål

- Arealen *Skär och småöar i Östersjön* utgör minst 103 ha.
- De naturliga förutsättningarna för att grönfläckig padda, strandpadda och långbensgroda ska kunna fortplanta sig och leva på Utklipporna ska bevaras.
- Antalet honor av grönfläckig padda är fler än 100 stycken och att det finns en god balans mellan antalet honor och hannar.
- Busk- och trädskiktet består av spridda buskar och mindre buskage.
- Rödlistade och andra skyddsvärda arter som till exempel tandpuppsnäcka ska finnas kvar och ha en gynnsam bevarandestatus.
- Kulturhistoriska lämningar såsom tomtningar och båtlämningar ska bevaras, underhållas och åskådliggöras.

Skötselåtgärder

- Rövning av buskar och sly av igenväxningskaraktär.
- Norraskär kan vid behov betas med får efter den 1 augusti.
- Strandstädning.

5.2 Skötselområde 2. Landområden med fri utveckling – Degerhuvudet och småskären.

Areal: 1,3 ha.

Beskrivning

Små låga och kala skär som överspolas vid hårt väder. På Degerhuvudet finns ett mindre klapperstensfält.

Bevarandemål

- Skären utvecklas med naturlig dynamik.
- Grå- och knubbsäl ska ha störningsfria viloplatser inom reservatet (enligt Föreskrifterna för reservatet är det förbjudet att otillbörligt störa djurlivet).
- De naturliga förutsättningarna för att tordmule skall kunna häcka skall bevaras.

Skötselåtgärder

- Strandstädning.

5.3 Skötselområde 3. Mark runt byggnaderna.

Areal: 2 ha, varav

delområde 3a: 1,3 ha. *Södraskär*

delområde 3b: 0,05 ha. *Köksträdgården på Södraskär*

delområde 3c: 0,7 ha. *Hamnområdet på Norraskär*

Beskrivning

delområde 3a: 1,3 ha. *Södraskär*

I närområdet runt husen, fyren och ner till småbåtsbryggan finns gräsmarker med spridda buskar och mindre hållmarker. Mellan husen står flera rastinöbler av trä. Flera stigar går mellan husen, ner till bryggan och tilläggingsplatsen vid västra piren. Vid norra stranden är klipporna mjukt rundade på ett sätt som kan ha sitt ursprung i kemisk vittring av berget längs sprickor. Där finns också en jättegryta som kallas för Häxkitteln.

delområde 3b: 0,05 ha. *Köksträdgården på Södraskär*

I en med stenmur inhägnad bergsvacka har jorden förbättrats med tång och använts som köksträdgård där man odlade grönsaker och blommor. Numera finns buskar längs stenmuren. Köksträdgården har en viktig funktion vid ringmärkning av fågel, där man fångar individer som skall art- och könsbestämmas, mätas, ringmärkas och därefter släppas.

delområde 3c: 0,7 ha. *Hamnområdet på Norraskär*

Området består av uppfylld plan mark längs kajkanterna runt hamnbassängen, kanalerna och runt slipen samt upp till vinschen och mindre områden runt servicebyggnaderna, miljöstationen och i anslutning till hamnen.

Bevarandemål

- Det uppfyllda plana området längs kajkanterna är fritt från buskar.
- Områdena från slipen och upp till vinschen samt runt servicebyggnaderna och miljöstationen är gräsbevuxet och det finns spridda buskar.

Skötselåtgärder

- Röjning av buskar av igenväxningskaraktär.
- Hamnvärd och vandrarmhemsvärd får röja grenar på buskar som växer ut över befintliga stigar efter den 15 juli.
- Strandstädning.

5.4 Skötselområde 4. Vattenområden

Areal: 1704 ha, varav

delområde 4a: 1701 ha. *Omgivande vattenområden*

delområde 4b: 2,5 ha. *Yttre hamnen*

delområde 4c: 0,4 ha. *Hamnen på Norraskär*

Beskrivning

Hela området är exponerat utom inne i hamnbassängen. Hårdbottnarna har stor utbredning och är till stor del täckta med blås- och sågtång ner till 2,8-7,0 m. Blåmusselbankar och rödalger är också vanliga. En mindre ålgräsäng

med inslag av hårsärv finns sydöst om Södraskär. Mellan hårbottenarna finns sand samt grusiga sediment.

Den yttre hamnen är det område mellan Södraskär och Norraskär som skyddas av pirar. Delar av området används som hamn och som farled in till den sprängda hamnen på Norraskär. Där finns också grunda hård- och mjukbottenar med naturlig vegetation och fauna. Hamnen på Norraskär är en rektangulär ursprängd hamnbassäng med ett djup på 2,8 m. Kajerna är byggda av betong och med bildäck som fasta fendor. Det finns två kanaler in till hamnen, en från öster och en från väster samt en slip i nordöstra delen där det numera även finns en liten flytbrygga med två förtöjda roddbåtar, som används av hamnens gäster för att ro över till Södraskär.

Bevarandemål

- Marina områden utvecklas med naturlig dynamik. Vattenområdet i det ursprungliga reservatet ingår i Natura 2000 och är klassat som *Skär och små öar i Östersjön* (92 ha).
- 4b) Delar av yttre hamnen som inte har funktion som hamn utvecklas genom naturlig dynamik.
- 4b och c) Hamnområdena bevaras som hamnar med minsta möjliga utsläpp eller andra påverkningar på miljön.
- Grå- och knubbsäl ska kunna vistas inom reservatet utan att bli störda (enligt Föreskrifterna för reservatet är det förbjudet att otillbörligt störa djurlivet).

Skötselåtgärder

- Åtgärder för att bevara hamnens funktion får utföras men med minsta möjliga störning på naturen. Innan alla åtgärder påbörjas ska samråd ske med länsstyrelsen.

6 Friluftsliv och turism

6.1 Beskrivning

Naturreseptatet har en populär och skyddad gästhamn både för långseglare och för båtägare som gör dagsutflykter från Karlskronaskärgården. I anslutning till hamnen på Norraskär finns servicebyggnader med toalett och sop-tunnor. På Södraskär finns vandrarhem, café med kiosk, rastmöbler och torrdass.

6.2 Övergripande mål

Områdets natur ska kunna upplevas utan att reservatets naturvärden påverkas negativt. Besökare ska dels få möjlighet att lära sig mer om områdets naturvärden kopplat till dess geovetenskapliga och kulturhistoriska utveckling, dels kunna erbjudas möjlighet till rekreation genom att vistas i ett naturskönt landskap.

6.3 Anläggningar för friluftslivet

Beskrivning

På Utklippan finns en skyddad gästhamn med bl. a. miljöstation, sopmaja och torrdass som drivs av Svenska kryssarklubben. På Södraskär finns vandrarhem, ett litet café och rastmöbler.

Bevarandemål

- Två väl underhållna informationstavlor med föreskrifter, karta och beskrivning av reservatets biologiska, historiska, forn- och kulturminnen samt geologiska värden ska finnas vid Hamnen på Norraskär och kajen på Södraskär.
- Anordningar för friluftslivet ska utformas på ett sätt som minskar risken för förstörelse eller oönskat slitage på de natur-, forn- och kulturmiljövärden som finns i reservatet.

Underhållsåtgärder

- Regelbunden översyn av informationsskyltar.

7 Utmärkning av reservatsgräns

Samtliga gränser går i vattnet vilket innebär att gränserna inte kommer att märkas ut.

8 Bränder och brandbekämpning

Brand anses i huvudsak vara negativt för de befintliga värdena i reservatet (paddor, häckande fågel, rastande fågel, molluskfauna, byggnader). I små områden med tjock gräsförna kan en begränsad brand dock ha en positiv effekt på naturvärdena. Bränder inom naturreservatet ska släckas enligt gällande lagar. Släckningsarbete sker med försiktighet i samråd med reservatsförvaltningen så att naturvärdena inte skadas.

Eftersläckning och bevakning

Markägaren är enligt lag skyldig att utföra eftersläckning och bevakning. Om så inte sker kan räddningstjänsten utföra eftersläckning och bevakning men markägaren får då stå för kostnaderna.

Åtgärd efter brand

Framtida skötselåtgärder utreds för varje enskilt område som påverkats av branden. Vatten för släckningsarbete ska tas från havet. Vatten från hållkar får inte användas då vattnet där är viktigt för groddjurens fortplantning.

9 Jakt /Jakt och fiske

På och runt Norraskär, Södraskär och i hamnen är all jakt annat än skyddsjakt på mink förbjuden. I övrigt inskränks inte rätten till jakt av reservatsbildningen.

Skyddsjakt

Inom naturreservatet får skyddsjakt på mink utföras. Skyddsjakt får dock endast ske efter samråd med Länsstyrelsen. I de fall jakträttsinnehavaren inte har möjlighet att utföra nödvändig skyddsjakt har Länsstyrelsen rätt att uppdra åt annan att utföra uppdraget.

10 Tillsyn, dokumentation och uppföljning

10.1 Tillsyn över föreskrifter

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av föreskrifter. Länsstyrelsen kan anlita ombud för tillsyn och viss skötsel som städning, röjning av stigar samt påfyllning av eldplatser med drivved.

10.2 Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av bevarandemål kommer att ske enligt av Naturvårdsverket fastställda manualer.

10.3 Dokumentation av skötselåtgärder

Dokumentation av skötselåtgärder kommer att ske i skötseldos.

11 Kostnader och finansiering

Naturvårdsförvaltaren/Länsstyrelsen bekostar naturvårdsåtgärder enligt skötselplanen. Statens Fastighetsverk bekostar skötsel och underhåll av byggnader och hamnanläggningar.

12 Sammanfattning och prioritering av planerade Skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet*	När
Betesdrift	Norraskär	<i>Naturvårdsförvaltaren</i>	3	Ej varje år. Efter 1 augusti.
Röjning	Norra- och Södraskär	<i>Naturvårdsförvaltaren</i>	2	Efter 1 augusti vid behov
Underhållsröjning av befintliga strövstigar	3a och 3c	<i>Hamnvärd och vandrarhemsvärd</i>	2	Efter 15 juli, vid behov.
Informationstavlor	Vid kajen på insidan av västra piren och på Norraskär, kajen vid servicebyggnaderna	<i>Naturvårdsförvaltaren</i>	1	Inom 1 år
Röjning runt Forn- och kulturmiljölämningar	Norra- och Södraskär	<i>Naturvårdsförvaltaren</i>	2	Efter 1 augusti, vid behov
Dokumentation av skötselåtgärder	<i>Hela naturreservatet</i>	<i>Naturvårdsförvaltaren</i>	1	Efter utförda åtgärder
Uppföljning av bevarandemål	<i>Hela naturreservatet</i>	<i>Länsstyrelsen</i>	1	Enligt nationella riktlinjer

*Prioritet 1 till 3, varav 1 är högst

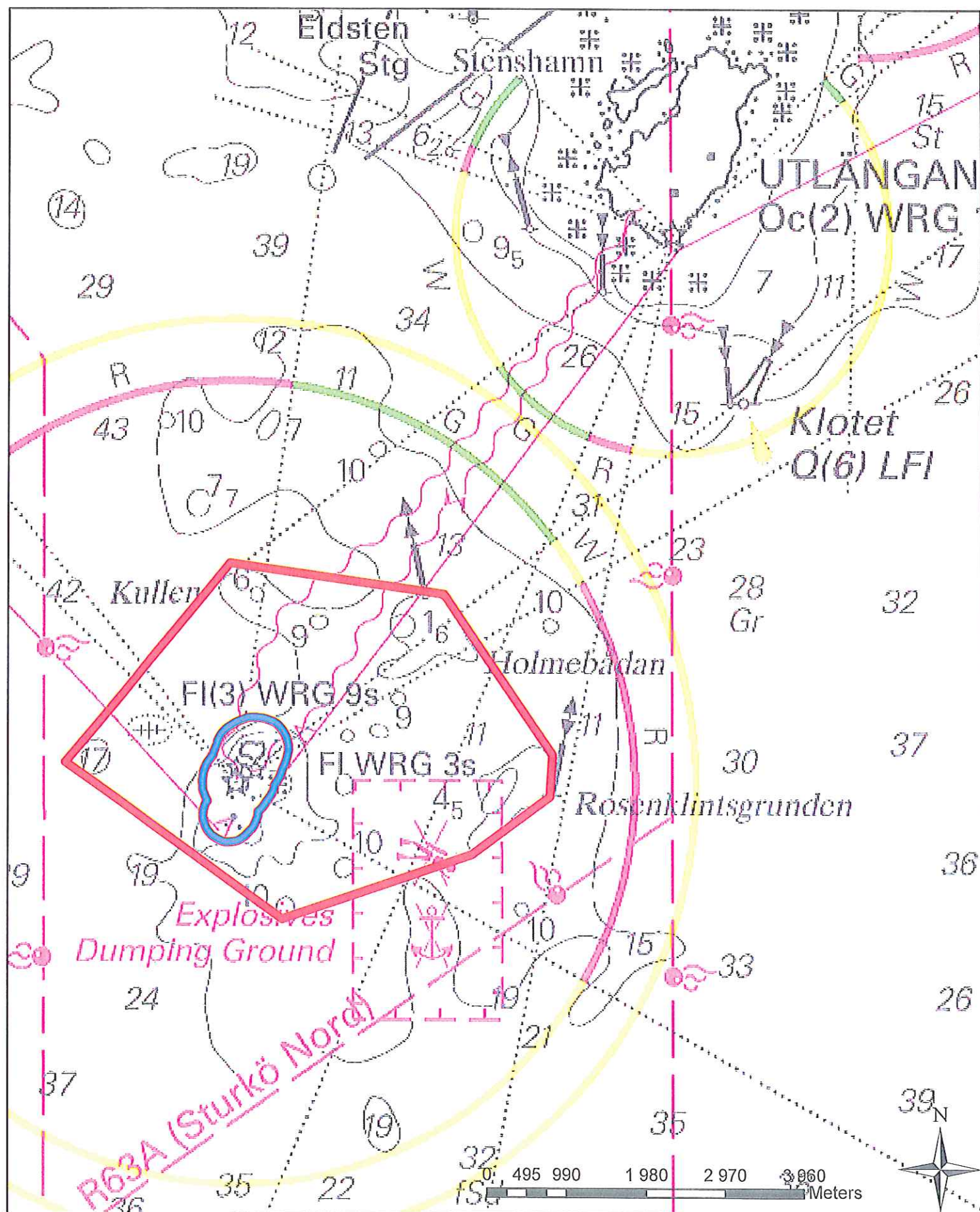
Naturreservatet Utklippan

Bilaga 1

Reservatskarta

Legend

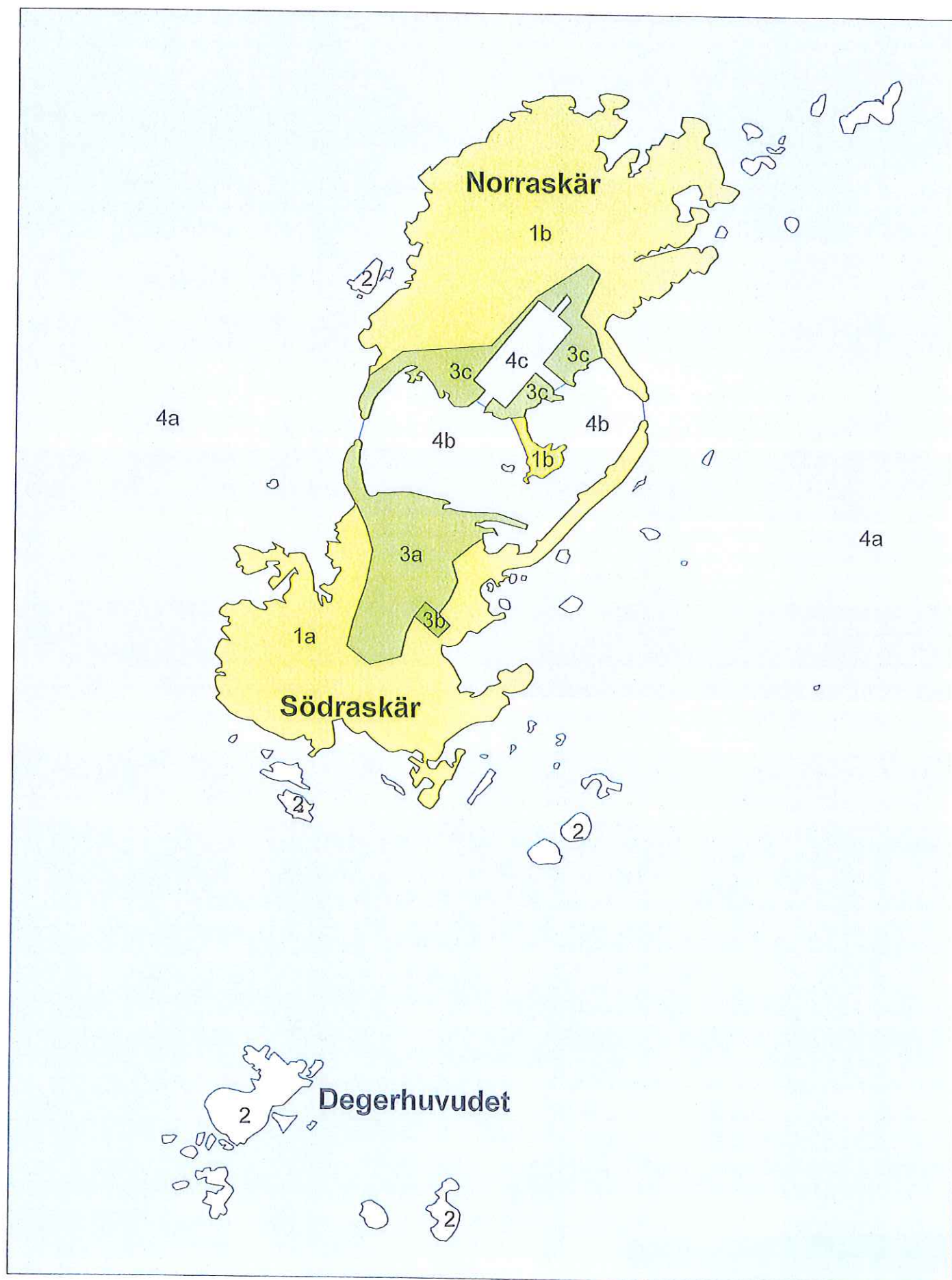
- Utklippan gammal gräns
- Utklippan ny gräns

Naturreservatet Utklippan

Skötselplanekarta

Bilaga 2

Naturreservatet Utklippan

Bilaga 3

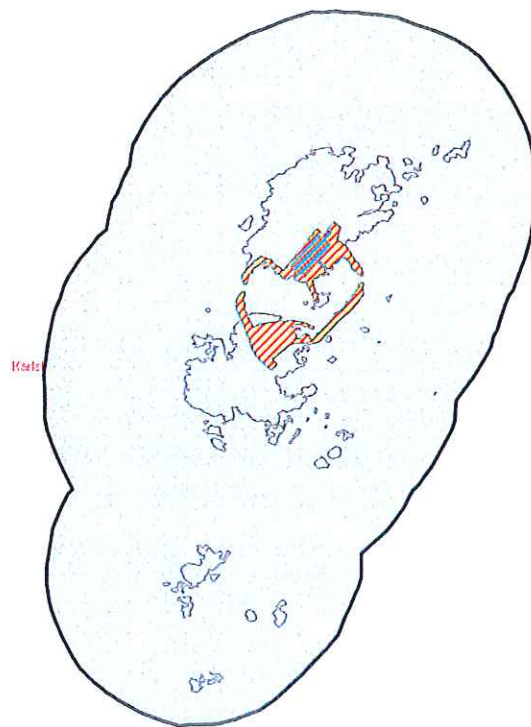
Naturtyper i N2000

UTKLIPPAN SE0410040

År 2010

Naturtyper Natura 2000

- Natura 2000 områdesgräns
- Icke Natura: Hav
- 1620 - Skär och små öar i Östersjön
- Icke Natura: Öppen mark

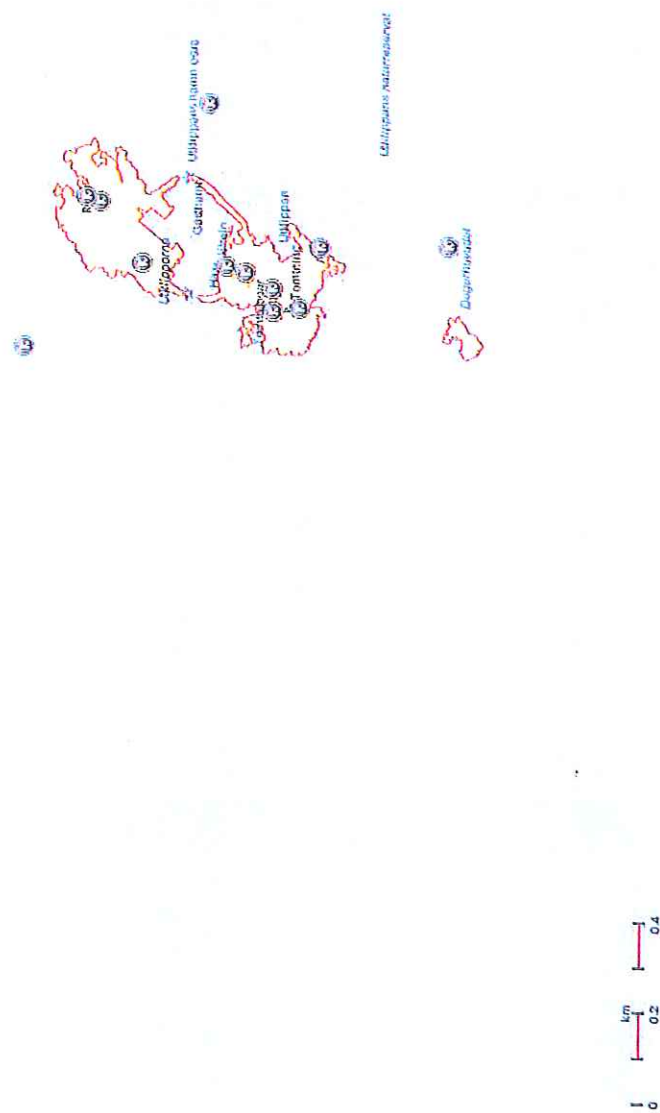
0 125 250 500
Meter

1:10 000

© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Naturreservatet Utklippan

Forn- och kulturlämningar

Naturreservatet Utklippan i Karlskrona kommun har bildats i syfte att:

- bevara biologisk mångfald främst i form av groddjur, fågel och marin flora och fauna.
- skydda värdefulla naturmiljöer med geologiska formationer som uppkommit genom djupvittring.
- skydda livsmiljöer för skyddsvärda arter som grönfläckig padda, strandpadda, flyttande och häckande fågel samt i ett naturligt marint ekosystem på hårbottenar och mellanliggande mjukbottenar.
- tillgodose behov av områden för friluftslivet i form av en skyddad hamn.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturresevat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med resevatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftsliv och turism, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.